

Strategi for sprog og læsning

Sproglig udvikling og læsning er væsentlige emner både på den nationale og lokale politiske dagsorden. Udfordringer omkring børn og unges testresultater i sprog- og læsetests samt en række undersøgelser og forskningsprojekter om børn og unges manglende læsefærdigheder er i fokus.

Med denne sprog- og læsestrategi ønsker Gribskov Kommune at styrke en fælleskommunal tilgang til sprog- og læseindsatsen. Strategien tager bl.a. afsæt i nationale og internationale undersøgelsers anbefalinger og forskningsresultater på sprog- og læseområdet, i Gribskov Kommunes erfaringer med målrettet sprog- og læseindsats samt i Gribskov Kommunes Børne- og Ungepolitik.

Strategien sætter både fokus på sproglig udvikling og på læsning. Afsættet er, at sproglige kompetencer samt læsekompetencer er grundlæggende forudsætninger for børn og unges dannelse og udvikling af faglige, personlige, sociale og kulturelle kompetencer igennem hele livet. Der er en sammenhæng mellem gode læseegenskaber og videre uddannelse. Gribskov Kommune ønsker, at flere unge får en ungdomsuddannelse, og derfor er det vigtigt at sikre et højt læseniveau og en god læseforståelse blandt børn og unge i kommunen.

En forudsætning for at forbedre børn og unges sproglige udvikling og læsefærdigheder er, at udvikle kulturen og indsatsen omkring sprog og læsning og dermed sikre sammenhæng mellem de indsatser, der foregår omkring det sproglige arbejde i dagtilbudene og i dagplejen og de indsatser, der foregår i skolen omkring læseindlæring, læseforståelse og læsestrategier gennem hele skoleforløbet. Det er også en forudsætning, at de professionelle, der arbejder med sproglig udvikling og læseindlæring og -udvikling, er kompetente og holder sig ajour med den nyeste viden på sprog- og læseområdet. Og at de ligeledes træffer valg om metoder, organisering og aktiviteter, som er baseret på forskning.

Forældre og professionelle har et fælles ansvar for børn og unge. Derfor er det vigtigt, at forældre er i løbende dialog med de professionelle om barnets sprog- og læseudvikling og om, hvordan forældrene bedst understøtter barnets udvikling.

Gribskov Kommunes overordnede målsætninger er, at alle børn og unge har en optimal sprog- og læseudvikling, og at de samlede sprog- og læsefærdigheder forbedres

I det følgende er de overordnede målsætninger udfoldet og konkretiseret yderligere i forhold til tre områder: 1) Sproglig udvikling i 0-6-års alderen
2) Læseindlæring og læseudvikling i skolealderen
3) Børn og unge med særlige udfordringer.

1. Sproglig udvikling i 0-6-års alderen

Barnets sproglige udvikling begynder ved fødslen og fortsætter gennem barndommen og videre i voksenlivet. Det er vigtigt, at barnet har lyst og glæde ved sproget, og at barnet lærer at bruge

sproget aktivt. For at sikre en tidlig sproglig interesse og udvikling må forældre og professionelle allerede i barnets første leveår stimulere den sproglige opmærksomhed hos barnet. En optimal sproglig udvikling i 0-6-års alderen er en vigtig forudsætning for den efterfølgende læse- og skriveindlæring.

Det betyder i praksis, at sundhedsplejersker, dagplejere, pædagoger og pædagogmedhjælpere arbejder systematisk med sproglig opmærksomhed og sproglig stimulering i hverdagen, og at forældre oplyses om, hvordan de aktivt kan bidrage og understøtte deres barns sproglige udvikling.

Arbejdet med sproglig opmærksomhed er nært knyttet til de pædagogiske læreplaner og vil på den baggrund blive udmøntet forskelligt i de enkelte institutioner samt i dagplejen.

Et redskab til at belyse det enkelte barns sproglige udvikling og dermed give institutionen viden om barnets sproglige kunnen, er tre års-sprogvurderingen. Vurderingen giver den enkelte daginstitution mulighed for at arbejde målrettet med barnets sproglig udvikling. Tilsvarende vurderer dagplejen barnets sprog via Tidlig Registrering Af Sprog (TRAS).

Målsætninger for sproglig udvikling i 0-6-års alderen:

- at børn dagligt bliver sprogligt stimuleret og udfordret fx via højtlesning, sange og rim og remser i institutionen, dagplejen og i hjemmet
- at forældre involveres og vejledes i, hvordan de bedst muligt understøtter barnets sproglige udvikling
- at der er mindst én sproglig ansvarlig i hver institution
- at de sprogansvarliges viden og kompetencer løbende udvikles og holdes ved lige
- at alle børn i dagplejen sprogvurderes med TRAS, og at resultaterne danner afsæt for forældre og dagplejers fælles fokus på barnets sproglige udvikling samt i brobygningen mellem dagpleje og institution
- at der er mulighed for 3-års sprogvurdering, og at resultaterne af vurderingen bruges i det konkrete sproglige arbejde med det enkelte barn
- at barnets sproglige kompetencer indgår i brobygning mellem institution og skole, således at viden om barnets sproglige niveau og udvikling overleveres og indgår i elevplanen i skolen
- at alle institutioner og dagplejen indtænker Gribskov Kommunes sprog- og læsestrategi i deres arbejde med pædagogiske læreplaner inden for temaet sprog.

2. Læseindlæring og læseudvikling i skolealderen

Mange børn ser frem til at skulle lære at læse. Denne glæde og positive forventning er det vigtigt at holde fast i gennem hele læseindlæringen. Når børn starter i skole har de meget forskellige forudsætninger for at lære at læse. Læseindlæringen tager derfor udgangspunkt i det enkelte barns kompetencer.

I det første skoleår arbejdes målrettet med læseindlæring. Der tages udgangspunkt i de metoder og den forskning, der er omkring den begyndende læseudvikling, herunder at den skriftlige dimension indarbejdes i læseindlæringen. Den videre læseudvikling bygger på

best practice og forskning. Der skal være fokus på læsning gennem hele skoleforløbet i alle fag. Fra den første afkodning af sproget til det videre arbejde med læsestrategier og læseforståelse. Læsekompetencer er en forudsætning for al videre læring og uddannelse. Derfor er læsning det vigtigste kulturværktøj i folkeskolen.

It inddrages i arbejdet med læsning, og læsevejlederne på den enkelte skole understøtter det faglige arbejde med læsning, herunder sparer med andre lærere om læsning. Læsevejlederne vidensdeler desuden om best practice på den enkelte skole og på tværs af skolerne i kommunen.

Forældrene spiller en meget væsentligt rolle i barnets læseindlæring og -udvikling. Derfor vejledes forældre i, hvordan de bedst understøtter deres barns læseindlæring og -udvikling.

Målsætninger for læseindlæring og læseudvikling:

- at alle børn læser og skriver hver dag i hele deres skoleforløb - både i skolen og i hjemmet
- at forældre involveres og vejledes i, hvordan de bedst understøtter barnets læseindlæring og -udvikling, og at forventninger til forældrene løbende formidles igennem hele skoleforløbet
- at 80% af alle børn er sikre ordlæsere, inden de går ud af 1. klasse
- at alle skoler har særlige tilbud og forløb i 1. klasse til de børn, der har svært ved at lære at læse. Det kan være Reading Recovery (RR)
- at der arbejdes med læseforståelse og -strategier samt, at læsefærdighederne holdes ved lige i hele skoleforløbet
- at der benyttes it til understøttelse af læseindlæringen og -udviklingen
- at alle skoler systematisk benytter og følger Gribskov Kommunes læse- og stavetestprogram samt vurderer det enkelte barns læsekompetence ud fra resultaterne og løbende justerer det enkelte barns læsetilbud
- at der med udgangspunkt i den fælles kommunale sprog- og læsestrategi, udarbejdes en lokal handlingsplan for læsning på den enkelte skole
- at der er mindst en læsevejleder på hver skole, der rådgiver og vejleder lærere i forhold til den almene læseundervisning, samt når et barns læseudvikling giver anledning til bekymring
- at ansvarliggøre alle lærere på, at læsning indgår i alle fag og dermed, at læsning er en del af deres faglige ansvar
- at mål for læsning er en del af elevplanen.

3. Børn og unge med særlige udfordringer

Det er ikke alle børn og unge, der følger den forventede sproglige udvikling. Derfor kan der være brug for en særlig opmærksomhed og en særlig individuel indsats i forhold til de børn og unge, hvis sproglige udvikling, læseindlæring og læseudvikling vækker bekymring hos forældre og professionelle.

For nogle børn og unge er en mindre og mere forebyggende indsats tæt koblet til det almene tilbud tilstrækkelig til at fremme udviklingen. For andre er der behov for en mere indgribende og

langvarig indsats.

Det kræver specialiseret viden og kompetence at arbejde med børn og unge med særlige udfordringer på dette område. Både i forhold til viden om og forudsætninger for sprog- og læseudvikling, men også i forhold til metode- og materialevalg, muligheder for undervisningsorganisering mv.

Samarbejdet, rolleafklaringen og forventningsafstemningen mellem børn, unge, forældre og professionelle er helt nødvendig i forhold til de børn og unge, hvis sprog- og læseudvikling rummer særlige udfordringer.

Målsætninger for børn og unge med særlige udfordringer

- at forældre involveres og vejledes i, hvordan de bedst understøtter barnets udfordringer i forhold til sprog og læsning
- at alle børn og unge med særlige udfordringer opdages, afdækkes og hjælpes tidligt
- at alle børn og unge med behov for særlig sprogstimulering får støtte så tidligt som muligt
- at de specialpædagogiske indsatser til børn med massive sprog- og læsevanskeligheder - med afsæt i forskning - løbende udvikles og tilpasses de aktuelle behov
- at skolernes specialpædagogiske kompetencecentre løbende fastholder og udvikler det faglige niveau og miljø med afsæt i forskning og best practice
- at alle børn med specielle sproglige- eller læsemæssige udfordringer og behov har en individuel fokuseret handleplan.